

tem ko teka kokoš ob vodi sem ter tja in se ji vidi, da je v velikih skrbeh. Prirodopisec Hudson je opazoval to-le: Ob ribniku je našel jajce neke vrste divjih rac. Ko ga je vzela v roko, je razpočilo in mladič je mu padel iz rok v vodo. Hudson se je brž pripognil, da bi ga rešil iz vode, a mala živalica je že prav spretno plavala od brega proč. — O svinji sicer ne pravimo, da je posebno bistrega uma. Kljub temu najdejo novo-rojeni pujski svojo mater takoj, če se jih položi nekaj proč od nje na tla. Takega mladiča so dali nekoč takoj v vrečo in so ga v njej pustili sedem ur. Potem so ga dali blizu svinjaka, v katerem je bila stara žival, na tla in mala žival je tekla nemudoma napram hlevu. — Skoro vse živali poznajo svoje izrazite sovražnike takoj. Angleški učenjak je porinil nekoč roko, ko je bil prej z njo gladil svojega psa, v košarico, kjer so bile štiri, še slepe mačice. Že samo vonj po psu je zadostoval, da so mačice začele čisto razburjeno pihati. Zanimivo je tudi, kako mnogi mladiči podedujejo lastnosti svojih prednikov, n. pr. mladi ovčarski psi opravljajo svojo službo brez navodil, mladi lovski psi zasledujejo divjačino, ne da bi jih bilo treba za ta posel posebej vzgajati. Šele poseben finese pri tem poslu jim da pozneje vzgoja. Vse živali, ki žive v vodi, se gibljejo takoj z isto spretnostjo kot stari, četudi so njih gibi (n. pr. potapljanja) včasih zelo komplicirani. Čebele nabirajo cvetni sok in cvetni prah ter začnejo izdelovati celice takoj, ko so se jim posušila krila, in sicer prav tako spretno, kakor stare čebele delavke. Mnogo žuželk svojih staršev sploh nikoli ne vidi in kljub temu si vse te živali pomagajo skozi življenje. — Nekaj spretnosti je ševeda tudi pri živalih takih, za katere jim je treba še posebnih navodil in vaje. Reči pa moramo, da nadkriljujejo glede hitrosti, s katero se prilagodijo prilikam svoje okolice, človeka prav znatno, ker potrebuje ta celo dolgo vrsto let, preden si more v življenju sam pomagati.

GOSPODARSTVO

Cene in sejmska poročila.

CENE TUJEMU DENARJU.

Zadnje dni se je dobilo na zagrebški borzi v valutah: 1 ameriški dolar za 56.50.

Dne 24. maja 1928 pa v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 798—801.

100 italijanskih lir za 298.25—300.25.

100 madžarskih pengov za 992.65.

1 ameriški dolar za 56.72—56.92.

100 francoskih frankov za 222.70—224.70.

100 nemških mark za 1358.25—1361.25.

100 čehoslovaških kron za 167.97—168.77.

SEJMI.

28. majnika: Sv. Trojica v Slov. gor.

29. majnika: Ljutomer, Središče, Sv. Ema Mozirje, Marenberg, Laško.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 22. majnika 1928. Prignanih je bilo: 21 konj, 15 bikov, 232 volov, 430 krav in 12 telet, skupaj 710 komadov. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 9 do 10 Din, poldebili voli od 7.50 do 7.75 Din, plemenski voli od 7 do 7.50 Din, biki za klanje od 6 do 10 Din, klavne krave debele od 7 do 7.50 Din, krave za klobasarje od 4 do 5.50 Din, molzne in breje krave od 6.50 do 7 Din, mlada živina od 7.75 do 8 D, teleta 12.50 Din. Prodalo se je 335 komadov od teh za izvoz v Avstrijo 64.

Mesne cene v Mariboru: Volovsko meso od 10 do 18 Din, teleče meso od 17.50 do 22.50 Din, svinjsko meso sveže od 15 do 25 Din.

SPOMLADNI MRAZI.

Ledeni možje so letos zopet držali besedo. Mraz je po nekoč precej občutno poškodoval vinograde, sadno drevje in žitna polja. Povzročena škoda je zelo različna in se še ne da preceniti. Hvalevredno je omeniti, da so tudi že pri nas začeli posestniki in vinogradniki organizirati jutranje kurjenje proti mrazu, ki je edino sredstvo proti nastopajočemu mrazu. Ponekod, kakor na primer v ormožko-ljutomerskem okraju, je v kritičnih jutranjih urah gosta meglena koprena, povzročena vsled kurjenja, pokrivala gorice in ravnine in je znatno zadrževala nadaljno padanje temperature. V krajih ob Renu, na Nižje- in Gornje-Avstrijskem, koder so mrazovi vsled severnejše lege vse bolj nevarni in bolj pogosti, je organizacija jutranjega kurjenja razvita do zadnje podrobnosti. Tako piše n. pr. deželni poslanec in predsednik nižjeavstrijskih kmetovalcev dr. Fran Hengl v »Agrarnem centr. poročilu«: »Brez organizacij proti spomladnim mrazom, ki so se ustanovile v okrilju posameznih vinarskih društev, bi tudi nižje ležeči vinogradi v še večji meri postali žrtev mraza. Vsled zgodnjega kurjenja pa se je posrečilo v posameznih pogorjih zabraniti nadaljno padanje temperature za 1—2 stopinji C, kar je bilo pač odvisno od več ali manj intenzivnega dela. Tako se je n. pr. v vinogradih XIX. okraja v noči na 12. t. m. kurilo skozi pet ur ne le na stotine navadnih ognjev, ampak se je na 1500 mestih porabilo tudi 12.000 kg s terom impregniranih snovi.« — V bodoče se bomo tudi mi morali še bolj pripraviti na vsakoletne grozeče nevarnosti vsled pomladnih mrazov.

Gospodarska obvestila.

VINOGRADNIKI!

Franjo Gnilšek, vinotržec v Razlagovi ulice št. 25 v Mariboru, ima v zalogi večje množine rezanega in kalanega kolja od 30 par naprej komad. Sprejema tudi dobro vino v za meno za kolje. Vinogradniki, poslužite se te ugodne prilike in kupite kolje pri našem pristašu Gnilšku!

Kmetijski tečaj za učitelje. Marib. oblastni odbor hoče pomagati učiteljem, da se usposobijo za vodstvo kmetijsko-nadaljevalnih šol na deželi. V ta namen priredi za učitelje, ki bi se hoteli posvetiti temu ideal-

nemu delu, tritedenski kmetijski tečaj od dne 9. do 28. julija t. l. na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Udeleženci imajo stanovanje in hrano na Vinarski in sadjarski šoli proti plačilu 700 Din, polovico te svote plača oblastni odbor. Prosilci morajo imeti usposobljenostni izpit. Pri sprejemu se bo predvsem oziralo na one prosilce, ki so že delovali na kmetijsko-nadaljevalnih šolah. Oblastni odbor bo v bodoče podpiral le samo one kmetijsko-nadaljevalne šole, ki jih vodijo učitelji, kateri so se udeležili kmetijskega tečaja v Mariboru. Udeleženci naj se prigrasijo do 15. junija t. l. na oblastni odbor v Mariboru.

Gospodinjski tečaj za učiteljice. Mariborski oblastni odbor hoče pomagati učiteljicam, da se usposobijo za vodstvo gospodinjsko-nadaljevalnih šol na deželi. V ta namen priredi za učiteljice, ki bi se hotele posvetiti temu idealnemu delu, štiritedenski gospodinjski tečaj od 9. julija do 4. avgusta t. l. v zavodu čč. šolskih sester v Mariboru. Udeleženke imajo hrano in stanovanje pri čč. šolskih sestrah proti plačilu 1000 Din, polovico te svote plača oblastni odbor. Prosilke morajo imeti usposobljenostni izpit; pri sprejemu se bode predvsem oziralo na one prosilke, ki so že delovale na gospodinjsko-nadaljevalnih šolah. Oblastni odbor bo v bodoče podpiral samo one gospodinjsko-nadaljevalne šole, ki jih vodijo učiteljice, katere so se udeležile gospodinjskega tečaja v Mariboru. Udeleženke naj se prigrasijo do dne 15. junija t. l. na oblastni odbor v Mariboru.

Poučni gospodarski izlet so priredili Šmarčani dne 20. maja v kmet. šolo v Št. Juriju pod vodstvom posl. g. Turka. Lep je bil dan za vse udeležence in gospodarsko napreden in marsikateri je obljubil, zboljšati si svoje posestvo, hleve in govejo živino po navodilih gospodov, ki so vodili ogled in obenem razlagali pomen in korist vzornega gospodarstva. Udeležencev je bilo okoli 80, katere je pozdravil prisrčno in z veseljem gospod ravnatelj. Zelo so bili udeleženci veseli, ko jih je pozdravil gospod oblastni odbornik Zupanič z g. ravnateljem Gračnarjem. Vidi se, da se oblastni odbor v čisto drugi smeri zanima za napredek kmetijstva, kakor se je nekdanj. Za podobne izlete se moramo zanimati in se bodo prirejali tudi za druge župnije šmarskega okraja.

Loče. Na binkoštni torek, dne 29. maja, je v Ločah pri Poljčanah veliki živinski in kramarski sejm. K obilni udeležbi se vabijo kupci in prodajalci!

DOPIŠI

Marenberg. Po skoro šestmesečnem zimskem spanju se je prebudila narava k novemu življenju. Pusta zima se je umaknila cvetoči pomladi, lepo dišeči zeleni majnik je tu! V tem času človek rad pohiti v prsto naravo, da za malo časa pozabi bridko-

sti in težave življenja. Tako smo v soboto, dne 12. maja in v nedeljo, dne 13. majnika pohiteli k Sv. Pankraciju na Remšniku. Brezdvomno je poleg Sv. Duha na Ostrem vrhu Sv. Pankracij, oziroma Kapunarjev vrh na Radelju najlepša razgledna točka ob celi slovensko-nemški meji na Štajerskem. Poleg priprostega ljudstva je prišlo tudi mnogo izobraženstva iz obeh držav in obeh jezikov. Tudi spomin sv. Janeza Nepomučana se je obhajal v dneh 16. in 17. velikega travna ob lepem vremenu prav mo, da se vrš na binkoštni pondeljek, dne

Sv. Benedikt v Slov. gor. Da se gibljemo, pričajo naše prireditve. V nedeljo, dne 6. maja, smo se kljub slabemu vremenu v velikem številu zbrali v naši dvorani pri akademiji naših Orlov in Orlic, ki je zelo lepo uspela. — Na praznik Kristusovega vnebohoda je po rani in pozni službi božji govoril zelo zanimivo o sadjarstvu g. kmetijski sreski referent Zupan, istega dne popoldne pa je zbral g. Juvančič naše čebelarje, da jih navduši za stanovitno čebelarjenje kljub vsem neugodnostim. V nedeljo, dne 20. t. m., pa nas je obiskal g. poslanec višji živnozdravnik Pirnat iz Maribora ter nam nad vse poučno razložil temelje umne živinoreje na zjutrajnem shodu, popoldne pa je mnogoštevilnim ženam in mladenkam poročal, kako naj postopajo, da boče bolj uspešna naša svinjereja in kurjereja. Prav iskrena hvala vsem gospodom predavateljem! Živa beseda sega v srca. Naj obrodijo ti shodi obilo sadu!

Veržej. Na binkoštni pondeljek, dne 28. maja, se bo obhajal v Marjanišču praznik naše nebeške mamice Marije Pomočnice. Kakor vsako leto, tako tudi letos, naj bi bil ta praznik triumf Marije Pomočnice. Služba božja se bo vršila pod milim nebom. Popoldne med petjem in sviranjem domače godbe se bo premikala procesija s prekrasnim kipom Marije Pomočnice, ki smo ga pred kratkim blagoslovili. Pridite v velikem številu. Marija ima pripravljenih bogatih darov za vse!

Ormož. Zadruga elektrarna in njeno gospodarstvo. Gospodarsko napredni možje v našem mestu so si leta 1923 izmislili, da je treba naprednemu mestu električne razsvetljave. Do tedaj so v temnih nočeh gorele po mestu petrolejke, po hišah pa so si morali, če ni bilo dobiti petroleja, včasih pomagati tudi s treskami. Da bi se tem nedostatkom odpomoglo, so ustanovili zadrugo elektrarno, ki naj bi električni tok sama proizvajala in ga oddajala zadrugnikom. Meščani so verjeli lepim besedam, kako bo luč poceni in seveda pristopili. Tudi ormoška občina je pristopila kot zadrugnica. Ni pa nikdar o tem sklepala, da je ona ustanoviteljica zadruga. Prvi možje načelstva in nadzorstva so bili ustanovitelji zadruga, po zakonu registrirani in so s tem prevzeli nase tudi vso odgovornost za neuspehe ali uspehe zadruga. Skraja so računali na okoličane, ti pa so le v pičlem številu pristopili. Ustanova je bila draga, zato je obratnega kapitala zmanjkalo. Možje so rekli, naj posodi denar občina. Občinski možje so prodali njive in še najeli posojilo ter velikodušno priskočili zadrugi na pomoč. Trdili so, da je posojilo v znesku 250.000 Din varno naloženo. Manjšina je protestirala, napredni gospodje pa so se zatekli k § 38 obč. reda in je tudi šlo. Možje prvega načelstva in nadzorstva bi bili morali podpisati občini zadolžnico, pa je niso. Pozneje se je dognalo, da je bilo posojilo izplačano v obliki deležev. S tem je občina po pravilih prevzela 10kratno jamstvo za zadrugo elektrarno. To je bilo leta 1925. Eno leto pozneje so sklenili novi možje okrog zadruga (stari so odstopili) najem posojila v Pokojninskem zavodu v Ljubljani v znesku 600.000 Din. Jamstvo je zopet prevzela občina proti volji manjšine. Iste ob-

Advokat dr. MIHAEL STAJNKO

je prevzel odvetniško pisarno pokojnega g. Dr. Radoslava Pipuš ter je preselil svojo odvetniško pisarno iz Aleksandrove ceste št. 39. v prejšnjo odvetniško pisarno

Dr. Radoslava Pipuša v Mariboru Aleksandrova cesta št. 10.

664

veznosti je prevzela ter deleže za 250.000 D votirala baže tudi okrajna posojilnica v Ormožu. Tako bi znašala pasiva zadruga elektrarne z manjšimi deleži vred okrog 1.200.000 Din, če ne več. Med aktiva spada cestno omrežje in dinamo s parnim pogonom. Koliko pa so vredni ti predmeti, znanjo Ormožani na prste preštetih. Med tem je falska elektrarna prevzela dobavo električnega toka, ki stane pri njej 2.50 Din pre kilovat, zadruga elektrarna pa prodaja svojim zadrugnikom kilovat po 8 Din in je še kljub temu dolžna občini vse obresti od posojila v obliki deležev po 250.000 Din. Kdo sedi sedaj v načelstvu zadruga, tega ne vedo niti vsi občinski odborniki, dočim bi občina z največ deleži morala imeti pri za drugi prvo besedo! Tudi se ni še pri seji predložila zadruga bilanca. Vso odgovornost za nastale dolgove nosijo možje prvega načelstva, to je ustanovniki zadruga, nikdar pa ne občina. Mnogo je občanov, ki nimajo električne luči, a zanjo morajo plačevati. Res potrpežljivi so naši občani. — A. B...nič.

Polenšak pri Ptuj. Pridno se oglašajo smrti tudi pri nas na Polenškaku, a ne izbira prav nič, je kakor že pravi stari pregovor: stari mora, mladi zna umreti! Kar zaporedoma je pokosila tri sosedje v občini Sloni: Pukšič Marijo, Šoštaričevo babico ter pridno mladenko, prednico Dekliške Marijine družbe, M. Nemeč, je bila lepega poštenega življenja in vedenja. — Ob sprejemu naših novih zvonov jih je še prav prisrčno pozdravljala, kakor tudi lansko leto ob času birne prezvišenega nadpastirja. A danes na že sladko spavaš, ni ti sicer bilo usojeno, da bi te na tvoji zadnji poti spremljale tvoje družbenke, sotovarišice, ker umrla si v mariborski bolnici in si tudi tam pokopana. Kakor je bilo tvoje življenje nežno, neomažeževano, tako te je gotovo Kraljica majnika sprejela v svoje naročje, kjer uživaš večno veselje, pokoj tvoji duši!

Polenšak. Ni še od tega dolgo, kar je nanesel slučaj, da sem bil navzoč, ko je en posestnik preklinjal lisičji zarod. Letos mu je lisica ugrabila in seveda tudi odnesla eno kokoš in par piščancev. Čisto gotovo bi mu jih pobrala vse, a je k sreči prišel gospodar ter lisico od pokolja pregnal v bližnji gozd. V tem mesecu bo prodaja lova tudi za naš Polenšak in želeči je in tudi zahtevamo, da činitelji občin zahtevajo od najemnika lova, da ga dobi le pod tem pogojem, da v kratkem času to zverjad pokonča. Ze itak ni posestnika v župniji, kateremu bi ne napravila ta zverjad občutne škode, ker imajo lisice prav lahka skrivališča po naših obsežnih gozdovih. Opozorjamo naše gospode župane, da nastopijo s pismenimi vlogami, podpisanimi od občinskih odborov, na dan prodaje lova ter zahtevajo od kupca takojšnji pokolj te kmetu škodljive zverjadi. Ako se ne obveže tega storiti, naj tudi lova ne dobi. Mi ne moremo in tudi nismo dolžni, gojiti kokoši in piščance za te požrešne lisice. Na vsak način pa bomo z naprej zahtevali od najemnika lova, da nam škodo, prizadeto od lisic, mora poravnati, kar itak predpisuje lovski zakon!

Trgovišče pri Veliki Nedelji. Pri občinskih volitvah je zmagala SLS in je bil izvoljen za župana pristaš SLS g. Posavec.

Nazarje. Tukajšnje delavstvo od žage ljubljanske škofije si je ustanovilo svojo hranilnico. Prostor za hranilnico, kakor tudi potreben les za pohištvo je poklonil tukajšnji gospod ravnatelj inž. A. Zumer, za kar se mu izreka najboljša zahvala! Želelo bi se, da bi se naši delavci v večjem številu posluževali prilike, ker se lahko nalaga tudi v manjših zneskih. Ker je denar ravno tako varen, kakor v drugih tukajšnjih hranilnicah, zato se priporoča tudi nečlanom za obisk!

St. Janž na Vinski gori. Slovesnost, ki jo je priredilo naše prosvetno društvo v proslavo 700letnice škofije je v vsakem oziru nad vse krasno uspela. Z velikim razumevanjem je zapel pevski zbor globoko občuten pesem: Gor čez izaro. Predavanje o turških bojih naših pradedov iz Štajerske in Koroške nam je odkrilo vso njihovo krvavo in nekrvavo mučeništvo in dejstvo, da je slovenski narod najbolj Marijin, ker mu je bila Marija v teh bojih največja pomočnica in rešiteljica. Seznanili smo se z zgodovino tako priljubljenega Marijinega svetišča v Petrovčah, ki datira iz turških časov, zvedeli smo o pomenu vsakodnevnega zvonjenja ob 7. in 12. uri (ponekod ob 11. ali 12. uri). Kar smo slišali o turških grozotah pri predavanju, smo gledali in takorekoč sami doživeli pri uprizoritvi igre: »Miklova Zala«. Vsi igralci brez izjeme so bili na mestu, zato pa občinstvo ni štedilo s pohvalo. Zaslužili so jo posebno Zala, Mirko, Mihej, Tresoglav, Iskender, Davorin in Almira. Dvorana je bila natrpano polna in mnogo domačega občinstva je moralo oditi. Pri tem moramo pohvalno omeniti, da so domačini pokazali plemenito gostoljubje in gostom odstopili dvorano in sedeže.

St. Jurij ob južni žel. V soboto, dne 19. t. m., ob pol sedmih je umrla na Kamenu Marija Ungar v starosti 78 let. Bila je dobra žena in vzgledna mati ter so imela v njej in njenih otrocih naša katoliška društva krepko oporo. Bog ji bodi plačnik! Preostalim pa naše sožalje!

St. Jurij ob južni žel. V soboto, dne 19. t. m., okoli 4. ure popoldne, smo imeli hudo nevihto. Lilo je, kot bi se bil oblak utrgal. Posebno veliko škodo je v trgu in Dolecu, kjer je z njiv pobrala voda ravnokar vsejan fižol, koruzo in krompir, ali pa ga zasipalo z blatom.

Šmarje pri Jelšah. Kdor koli je hodil skozi Šmarje ali proti Sv. Roku, se spominja gotovo enonadstropne hiše nad trgovino in nad župniščem. Poleg cerkve je to pač gotovo najstarejše poslopje. Do leta 1804 je bila ta hiša župnišče, do pozidanja sedanje nove šole pa — tedaj blizu sto let — dvorazredna šola in nadučiteljevo stanovanje. Do izbruha svetovne vojne je še zvesto služila obema občinama, dokler ji niso začele pešati moči in njene glave proti zemlji siliti. Ker ji ni bilo več pomoči, se je dvestoletna častitljiva starka udala usodi in določila, da se njena zapuščina: opeka, kamenje, pesek, tramovje in drugo vporabi pri popraviljanju župnijske cerkve in obzidavanju podaljšanega pokopališča: Ko prideš, ljubi popotnik, zopet tusem, gledat znamenite ka pele in občudovat prekrasno romarsko cerkev Sv. Roka ter opravljat svojo pobožnost, boš našel popravljeno cerkev Matere božje, prazen pa prostor, kjer se je nekaj ponosno dvigala šmarska šola in je modro v nji gospodaril vsem starim Šmarčanom nepozabni nadučitelj in izborni organist Brinšek. Tako se pač vse tudi tukaj spreminja, toda spomin na to šolo ostane v popravljeni cerkvi in hvaležnost do bivšega njenega vrlega gospodarja in vseskozi krščanskega vzgojitelja ohrani časten prostor v naših

